

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. šte. 1'50 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Pošto-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Zedinjenje!

Enaindvajseto leto prinaša 1. december praznik zedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno skupno slovansko državo. Za življenje države to ni dolga doba, a v takih časih kot je teh 21 let je le pomembno razdobje. Mi kočevski Slovenci, ki živimo tu med drugorodci, četudi v območju naše države in oni naši bratje, ki so po raznih državah Evrope, Amerike raztreseni, skoro gotovo malo drugače čutimo ob teh prilikah kot bratje in sestre na čisto slovenski domači zemlji. Materin rojstni dan ali materino smrt docela drugače občuti sin v tujini kot otrok v domači materini hiši. Je pač človeško srce tako, da v daljavi mu ljubezen še lepšo naslika kot pa, če gleda od blizu drago mu bitje. Če pa premislimo mi kočevski Slovenci to časovno pot 21 let, moramo priznati, da je v nas se izklesala prej neslutena močna zavest, da smo pri materi — na njenih tleh. Kar odkrito priznamo, da v gospodarskih ozirih ta ali oni izmed nas ni svojega stanja veliko spremenil, morda še vedno mora služiti drugorodcu, da izbije kos kruha sebi in družini, pa vendar si služi svoj kos kruha iz zemlje, ki je naša, in iz industrije, ki jo je omogočila naša država. V prejšnji državi smo dan za dnem slišali, da smo privandrali semkaj kot brezdomci, ki niso mogli drugje si ustvariti obstoja, danes je pa ravno obratno in osobito letošnja zbežanost tukajšnjih Nemcev, ki ne vedo, če bodo ostali še na tej zemlji, kamor so iz Nemčije prišli pred 600 leti in tudi ne vedo kam bodo šli, vse to nam kaže, kako jim je ta zemlja prirastla na srce, da se od nje ne morejo odtrgati. Če bi se bil razvoj evropske politike drugače obrnil in bi se nam od koderkoli reklo, pojdite odtod, izselite se za vedno, kaka bolelost bi padla v našo dušo! Saj drugorodci, ki posedajo to zemljo 600 let, skoro vsi izjavljajo, da ne gredo nikamor, da ne zapuste te zemlje pod nobenim pogojem. Vse to nas še bolj utrjuje v ljubezni do naše mlade, a že močne Jugoslavije! Da, mi smo zrastle s to zemljo in z Jugoslavijo, povezani smo z njo kot ljubeči otrok z materjo. V tej ljubezni je zasidrana naša narodna zavest, ki nas dviga v težkih časih in krepi v narodnem in gospodarskem boju! Živimo v trdnem prepričanju, da bo tudi za nas prišel lepši čas, mirnejše življenje in lažji obstoj v tej državi! S to krepko zavestjo pa se v nas dviga vedno večji pogum! Zakaj je naših bratov toliko utonilo, četudi v domači slovanski državi v nemško morje! Kdo bi jih preštel in četudi bi jih mogli prešteti, ne bi jih hoteli navesti po številu, ker mora biti nas Slovencev sram, da na lastni zemlji v lastni državi klonemo ustrahovanju, vplivu, pritisku tujerodcev, ki živijo v naši državi!

Če še tako razmišljamo, moremo težko razumeti odkod ti žalostni pojavi, ki se nadaljujejo iz prejšnje države kot da ni bilo vmes velikega 1. decembra 1918, ki je z ostrino meča svetovne vojne presekal 600 letno naše življenje pod nadmočjo Nemcev v Avstriji, in baš prvi december je zamenjal v naših vaseh kočevskega ozemlja vlogi, po kateri smo mi doma in ne več v tuji državi. Če beremo poročila Nemcev iz Banata, ki so na istem ozemlju ostali kot so bili prej do 1. decembra 1918 v avstroogrski državi, vidimo kako lepo ločijo življenje prej in življenje v Jugoslaviji. Isto Slovaki in Čehi — kot nam kažejo njihove izjave spodaj navedene, le pri nas na Kočevskem ni tega opaziti. Na obeh straneh je premalo zavesti o sadovih in posledicah 1. decembra 1918. Na eni strani premalo spoznanja, da je to narodna država Slovencev, Hrvatov in Srbov, na drugi strani premalo razumevanja, da je nas Slovence baš ta dan pomaknil v državo Slovencev Hrvatov in Srbov. Ker tega spoznanja v nas ni, zato tudi manjka poguma, odtod strah pred številno močnejšim nemškim življenjem v vasi in strah pred gospodarsko močnejšim drugorodcem. In ta strah prečesto premaga narodno zavest, ki klone in že v prvem rodu izgine, če se že ne pretvarja v nasprotno. Docela naraščen razvoj v 21 letih od 1. decembra 1918 bi moral pokazati narodno in gospodarsko lice našega ozemlja veliko drugače kot je danes.

Vendar se obrača v zadnjih letih na boljše. Slovenski dnevi nam kažejo, da hočemo popraviti, kar se je doslej zamudilo, da hočemo vsaj malo zboljšati obračun uspehov narodnega dela v dveh desetletjih na Kočevskem! Res pa je, da mi kočevski Slovenci nismo vsega zakrivali. V prejšnji državi smo bili narodno in gospodarsko tako izčrpani in izsušeni, da se z lastnimi očmi nismo mogli tako krepko dvigniti po 1. decembru 1918 kot bi od nas smeli pričakovati. Ker smo bili v prejšnji državi preveč pozabljeni, odtrgani od celote slovenskega naroda, ker so nas nekateri smatrali že narodni smrti zapisane in ker se nas ni znalo bolj pritegniti k slovenskemu narodnemu življenju, na drugi strani pa nas je tlačil hud pritisk drugorodca, ki je hotel imeti na tem ozemlju docela svoj jezikovni otok in čisto svojo deželico, zato smo bili oslabljeni in brez moči, brez pravega poguma, brez razmaha!

Takoj, ko smo stopili v tretje desetletje po 1. decembru 1918, se je začelo spreminjati lice naše kočevske zemlje. Krepka volja, zaupaje v Pravičnega in v sami sebe, bratska vzajemnost na krščanskih načelih, veselje do žrtev, vedno večja povezanost s celoto naroda, to nas bo dvignilo in veselo vodilo k našim ciljem in tako bo vsaki praznik rojstva Jugoslavije gledal lepše lice našega naroda na tem koščku naše domovine. Bog daj!

Katoliško prosvetno društvo v Kočevju

Privedi v dvorani na Trdnjavi dne 1. decembra ob 16. uri narodno zgodovinsko spevoigro

MLADA BREDA

Uglazbil g. Lavtižar.

Predprodaja vstopnic v trafiki Lovšin.

Slovenska Straža na Kočevskem

Vse člane naše narodno obrambne organizacije in prijatelje našega dela vabimo na **zborovanje**

ki se vrši 26. t. m. ob 11. uri v hotelu Trst v Kočevju.

Poročila o našem delu združeno s prikazanjem novih treh slovenskih filmov iz življenja kočevskih Slovencev naj nas navdušijo za nadaljnje delo po načelu: Bogu, narodu, domovini!

Pridite!

Slovenska Straža na Kočevskem.

Narodni prepoved manjšin v Jugoslaviji

Manjšinski tisk priznava:

Za proslavo Narodnega zedinjenja so organi raznih manjšin, ki žive v Jugoslaviji, zavzeli v svojih člankih stališče nasproti naši državi, ki bo gotovo zanimalo ne samo našo, temveč tudi mednarodno javnost.

Nemški tisk:

Praznik Zedinjenja — praznik nemškega narodnega prepoveda.

„Deutsches Volksblatt“, glavni organ Švabsko-nemške prosvetne zveze v Novem Sadu od 27. XI.: „Manjšina je uvidela, da prehod iz zajednice ene države v drugo nemškemu narodu kot celoti ne more škodovati, temveč je lahko pri pravem vodstvu od neprecenljive vrednosti. Uvideli smo, da je duhovni preobrat, s katerim so bili povezani zgodovinski dogodki, postal osnova narodnega prepoveda našega naroda in se v tem nismo prevarili. Naš narod je bil v Vojvodini v prejšnji ogerski državi zaradi dolgotrajne, vztrajne in spretno vodene asimilacijske politike in boleste samoodpovedi obsojen v narodno propast. Če bi se posrečilo narod osvoboditi tudi duhovno od njegove mentalitete in ga dvigniti v narodni zavesti, tedaj bi bila rešena njegova narodnost. Pravilno je bilo jadikovanje teh prvih naših nemških borcev in zato uspeh ni izostal. Naš nemški narod se je zbudil in se je z narodnim prebujenjem vse bolj se navezal na jugoslovansko državo.“

„Kleines Wochenblatt“, Prigrova-Sv. Ivan, 20. novembra: „Dovolj vzroka imamo, da se veselimo dvajsetletnice osvoboditve. To je dan osvoboditve naših slovanskih bratov in zedinjenja z matičnim narodom. Ta dan pomeni tudi za nas Švabe narodno prebujenje in početek samozavestnega narodnega življenja. V povečani Jugoslaviji smo dosegli ono življensko svobodo narodne akcije, ki nas je vrnila k naši narodnosti. Dobili smo svoje nemško šolstvo in priznane so nam vse pravice, da se v okviru zakona razvijamo kot narod. Osvoboditev Vojvodine pomeni vstajenje naše narodne misli in čustev, kar je istovetno z našim narodnim prepovedom. Ta veliki dar so Švabi prejeli kot priznanje za njihovo lojalnost nasproti državi in zato sodelujemo tudi z vsem srcem v proslavah osvobojenja in zedinjenja.“

„Wrbaser Zeitung“, nedeljski list za protestantske Nemce v Jugoslaviji, Novi Vrbas, v številki od 3. decembra: „Tudi nas je razvnela srbska sila, ki je Srbe privedla do državnega naroda. Po petih letih Jugoslavije je to navdušenje nam prineslo kulturne, gospodarske in politične organizacije. Oboje desetletij je bilo za kraljevino Jugoslavijo doba prevrata in napredka, organizacije enotne volje in edinstvenosti naroda. Ravno isto teh 20 let predstavlja tudi za naš narod.“

Ogerski tisk:

„Naplo“, Subotica, 1. decembra: „20 let po zedinjenju vsak državljani te države živi v sigurnosti, da ne bo v ničemer presenečen in da nič ne more motiti njegovega napredka in miru. Ob dvajsetletnici se narod pripravlja ne samo na proslavo, temveč tudi na obračun. Mirne duše lahko polože oni, ki so na vodilnih mestih svoj račun po svojih delih: dela je, napredek tudi ter mir in spokojstvo, kar je začetek vsakega napredka. Celi narod z hvaležnostjo in mirnostjo to čuti.“

„Uj Hirek“, Sombor, 1. decembra: „Mi Ogrji tudi slavimo in to ne samo z obleko in zastavami, nego s srcem. Slavimo s srcem skupno, naša duša in obraz se obrača proti Beogradu k Nj. Vel. kralju Petru II., ki ga je dolžnost pozvala h krmilu državne ladje. Na ta praznik, ko se veselimo in kličemo, solze nam oči, spominjajoč se Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je vse Srbe, Hrvate in Slovence zedinil v enotno državo.“

„Regeli Ujszag“, Novi Sad, 1. decembra: „Zahvaliti se moramo nacionalni zavednosti jugoslovanskega naroda, da so rešeni vsi denarni problemi, da je trgovina in gospodarstvo dvignjeno na ugledno višino, da je vojska oborožena z najmodernejšim orožjem, da je Jugoslavija s svojimi sosedi v prijateljskih odnosih, in da je sklenjenih več sporazumov in da je v jugovzhodni Evropi postala Jugoslavija vodeči činitelj in na Balkanu najmočnejša država.“

Češkoslovaški tisk:

Vojvodina je slovanska

„Narodna Jednota“, organ jugoslovanskih Slovkov, Petrovac, 26. novembra: „25. novembra smo tudi mi Slovaki v Novem Sadu z iskrenim srcem manifestirali, da ostanemo zvesti besedam, ki so jih naši voditelji proglasili pred 20 leti in s katerimi je naša usoda za vedno zvezana z brati Srbi in brati Jugoslovani. Kot pred 20 leti, Vojvodina je pokazala, da je slovanska in da se zaveda vloge, ki jo igra v naši državi Slovaški narod, ki je jasno pokazal svojo ljubezen in vdanost naši dragi Jugoslaviji. Dobro vemo, da brez nje za nas ni življenja. Teh dvajset let svobodnega razvoja nam je dala več kot so nam dala stoletja v prejšnji Ogerski.“

„Jugoslavšti Čehoslovaci“, češki nedeljski list v Daruvaru, v številki od 1. decembra: „Na praznik Zedinjenja želimo vsi Čehi, ki smo našli v Jugoslaviji našo domovino, da se ta naša zemlja razvije, razcvete in ojači, da bi se mogla obraniti vseh nasprotnikov in da bi doživela s svojimi močmi lepšo bodočnost. Ob tej priliki želimo, da naš visoki vladar Nj. Vel. kralj Peter II. raste

v duhu velikih idealov, ki so napravili Jugoslavijo in da tako postane močan državni činitelj, kateri so njegovi blagopokojni predniki postavili temelje. Živel Nj. Vel. kralj Peter II., živel Jugoslavija in celi njen narod!“

Rusini: Če bo treba...

„Ruski Novini“, nedeljski list za Rusine v Jugoslaviji, Ruski Krstur, 2. decembra: „V naših šolah se otroci uče svoj jezik, mili materni jezik in se ne jeze na Boga, da nas je kot Rusine ustvaril. V naših šolah so sedaj naši ruski učitelji, dočim so pred osvoboditvijo bili tujci. Naša šola v Krsturu je plod našega svobodnega narodnega življenja. Nova šola uči naše otroke iz generacije v generacijo, da nam nihče ni dražji od našega brata — da naši bratje, ko so nam podarili svobodo, niso bili samo vitezi meča, nego tudi vitezi srca... Bratje Jugoslovani! Rusini ljubimo svoj narod tako, kakor smo to naučili od vas ali nič manjša ni ljubezen za vas, ki je kri naše krvi. Vemo, kaj smo tu dosegli in če bo potrebno, bomo rekli odločno: vedite, da Rusini niso nevaležni, ker kri ni voda in vedite, da ta kri ne goljufa. Svobodo teh krajev, ki je tako draga plačana, bomo znali ohraniti za vedno v čast in slavo mladega kralja in rešenje rusinskega naroda. Naj živi kraljevina Jugoslavija in večni jugoslovanski narod!“

„Jaz Madjar, moj oče in mati Madjara“

„Ruski Novini“, organ jugoslovanskih Rusinov, ki izhaja v Ruskem Krsturu na jugoslovansko-ogerski meji, razglablja v številki od 2. decembra priključitev velikega dela Rusinov Podkarpatske Rusije k Ogerski in dodaja, da bi Ogrji hoteli podjarmiti tudi ostale Rusine; v kratkem: hoteli bi osvojiti vse kraje, v katerih so preje vladali. List nadalje pravi: „Tudi naš narod v Jugoslaviji se dobro spominja, kaj je imel pod Ogersko in kaj ima danes. Vsi stariši dobro vedo, kako so se otroci preje učili v šolah: „Jaz Madjar, moj oče in mati Madjara.“ Dobro so si vsi zapomnili, kako so učitelji prepovedali otrokom govoriti v materinščini ne samo v šoli nego tudi na ulici. Dobro se vsi spominjajo, kako Ogrji niso dovolili prosto dihati onim, ki so hoteli delati za svoj narod. Ravno tako kot je trpel naš narod pod Ogrji, tako so trpeli drugi slovanski narodi v Bački in Banatu. Rusini bodo budno pazili, da ohranijo ono, kar imajo v svobodni Jugoslaviji, oni bodo znali braniti svobodo svoje države in svojega naroda.“

Ukinitev slovenskega pouka na Koroškem

V Celovcu je ob koncu lanskega leta poročal eden od gubernikov na obnem zboru Prosvetne zveze med drugim tudi tole: V začetku leta 1938 do 1939 je bil ukinjen pouk na Slovenskem v 67 dvojezičnih šolah, ki jih je obiskovali po avstrijski statistiki 10.253 slovenskih otrok. Nemške oblasti so dovolile izhajanje mladinskega mesečnika „Mladi Korotan“.

Plačajte naročnino!

kler ni bil leta 1908-09. za nadučitelja imenovan Matija Primosch, poznejši okrajni šolski nadzornik za nemške šole. Vodstvo šole pa je bilo poverjeno Leontini Murgelj, poročeni Šeškarkovi.

Razsulo avstro-ogrske monarhije leta 1918. je imelo za posledice tudi velike izpremembe na tukajšnjih nemških šolah. Vsled razpisa višjega šolskega sveta v Ljubljani sta se izpremenili petrazredna nemška deška šola in štirirazredna nemška dekliška šola v petrazredno mešano nemško šolo s tremi vzporednicami in petrazredno slovensko ljudsko šolo.

Dne 17. februarja 1919. so se iz deških in dekliških razredov izločili 104 dečki in 78 deklic, skupaj 182 otrok slovenske narodnosti, ki so bili tako dolgo v Avstriji krivično brez pouka v materinem jeziku. Ti otroci so bili porazdeljeni v razrede novoustanovljene petrazrednice s samo slovenskim učnim jezikom. Ta dan je prinesel kočevskim Slovincem

Nemci v Jugoslaviji

imajo po podatkih za šolsko leto 1937—1938 765 razredov z nemškim učnim jezikom, s 724 učitelji, od katerih jih je 507 Nemcev iz Jugoslavije in 39.209 otrok, nato štiri meščanske šole z 21 razredi in 675 učencev, 62 učiteljev (15 Nemcev iz Reicha), učiteljske z 42 učenci, 16 profesorji in gimnazijo z 97 učenci.

Položaj kulturnih organizacij na Koroškem

Po najnovejših vestih iz Celovca ni potrebno, da so slovenska kulturna društva včlanjena v nacionalnih socialističnih osrednjih organizacijah. Komisar za avstrijske organizacije je odredil, da so slovenska društva „prosta“. Ta prostost pa zahteva, da ta društva v svoja pravila vstavijo arijski paragraf in da si osvoje princip führungstva, to se pravi: predstavniki društev se več ne volijo, nego imenujejo. Slovenska prosvetna zveza, v kateri so včlanjena slovenska kulturna društva, pa mora plačati komisarju za društva 1000 mark (14.500 din) za administrativne stroške.

Tako je formalno vprašanje obstoja kulturnih društev zadovoljivo rešeno. So pa še praktične ovire pri njih delovanju.

Za njih prireditve so potrebne sledeče odobritve: predstavnika nacionalne socialistične stranke, predsednika občine, policijske oblasti in okrajnega glavarja. Ko se ve, da Slovenci nimajo več svojih lastnih županov, potem bo jasno zakaj včasih ustane prošnja za prireditev že v predalu prve instance. Delovanje Prosvetne zveze je omejeno izključno na kulturni dilentatizem. Tako so prepovedani gospodinjski tečaji. (Podobne tečaje ima pri nas Kulturbund po tri mesece) in se na nekaterih področjih tudi o čistosti rase. Slovenska društva so morala oblastem predložiti imenik vseh članov in popis imetja. Predsednik Slovenske prosvetne zveze g. Tišler, edini profesor Slovenec na Koroškem, je bil premeščen iz Beljaka v Bregenz na Predarlaskem, na švicarski meji. Edina Slovenska prosvetna zveza je ostala brez vodstva, ker je bil župnik Ivan Starc prisiljen zapustiti Koroško.

Razpuščena so tri slovenska gasilska društva na Koroškem in to v Pliberku, Globasnici in v Št. Jakobu v Rožu. Njih premoženje pa so izročile oblasti nemškim gasilskim društvom.

Pri Rabskih Slovincih

Najsevernejši del slovenskega etičnega pasja, ki se razprostira od jugoslovanske-nemške-ogerske tromeje do Bratislave, tvori devet naselij rabskih Slovincov (južno od reke Rabe), ki se kompaktno drže slovenske zemlje v Prekmurju. Tu na državni meji ni nobene narodne meje, ker so Slovenci od Ogrov popolnoma ločeni! Mirovna konferenca je vključ zahtevam jugoslovanske delegacije to pokrajino z okroglo 7000 Slovincov dodelila Ogerski.

Ogerska statistika za leto 1920 prizna v devetih naseljih 4988 Slovincov in za leto 1930 5007 Slovincov. V sedmih letih se je prebivalstvo po ogerskih podatkih pomnožilo za devet oseb, dasi ravno prirastek pri Slovincih znaša okroglo 18 na 1000 oseb. V osmih naseljih je Slovincov okoli 84% od vsega prebivalstva, v Spodnjem Seniku je slovenski procent 68,44 po

enega največjih darov svobode. Otvoritev je bila sledeča:

Dne 17. februarja 1919. se je otvorila petrazredna slovenska ljudska šola s cerkveno in šolsko slavnostjo. Po sv. maši se je zbrala šolska mladina z učiteljstvom, starši in predstojniki raznih uradov ter korporacij v šolski telovadnici. Podoba Nj. Vel. princa-regenta Aleksandra je bila okrašena s cvetjem, zelenjem in narodnimi zastavicami. Slavnost je otvoril vodja okrajnega glavarstva dr. Franc Ogrin ter pojasnil pomen in važnost slovenske šole. Učiteljstvu in šolski mladini je govoril šolski nadzornik Josip Novak. Učenka se je zahvalila oblastem za otvoritev slovenske šole. Slavnost se je zaključila s pesmijo: Lepa naša domovina.

Leta 1922. se je spremenila slovenska petrazrednica v šestrazrednico in taka obstoja še danes, nasprotno pa se je radi nezadostnega števila otrok nemška šola stisnila na dva razreda oziroma oddelka. (Konec)

A. —š:

4

Zgodovina ljudske šole v Kočevju

V popolno ločitev dečkov in deklic, oziroma deške in dekliške šole v Kočevju, je bila z dekretom deželnega šolskega sveta v Ljubljani imenovana na dekliško šolo v Kočevju prva stalno nameščena nadučiteljica E. Clarici. Na šoli je služboval tudi g. Franc Šešarek, ki je bil po odhodu okrajnega šolskega nadzornika Spindreta njegov naslednik in bil leta 1919. po 38 in pol službenih letih vpokojen.

Z odlokom deželnega šolskega sveta v Ljubljani je bila deška šola leta 1902 razširjena v petrazrednico, dekliška šola pa je dobila novo vzporednico, katera pa je bila kmalu zopet ukinjena.

Po odhodu Claricijeve v pokoj so upravljale šolo interimistično razne učiteljice, do-

popisu od leta 1930. Največje slovensko naselje je Zgornji Senik (Felsőszölnök) s 1417 Slovencev (94,66%). Slovenska vas (Rabatotfaln) ima 488, Sokolovci (Szakonyfaln) 485, Štefanovci (Apatistvanfalva) 476, Atkovci (Ujbalazsfalva) 249, Andovci (Orfaln) 248, Ritkarovci 215 (99,54%) in Verice (Perise) 172 slovenskih prebivalcev. Rabski Slovenci nimajo nobenih šol niti osnovnih niti jim ni slovenski jezik priznan v uradih. Slovenski jezik, prav za prav lokalno narečje je ohranjeno samo še v cerkvi. Število slovensko govorečih duhovnikov je vedno manjše. Niti slovenska knjiga niti molitvenik nista tiskana v slovenskem jeziku. Slovenskih časopisov in knjig ni mogoče poslati v te kraje. Organizacija jim je prepovedana. Ne uživajo nobenih manjšinskih pravic. Svoj čas so dobivali rabski Slovenci iz Prekmurja Marijin list, a sedaj je tudi to prepovedano.

Slovcem v Kanalski dolini

Pogodba o preselitvi iz Kanalske doline pravi: § 3. Die Rückwanderung für Reichsdeutsche ist Pflicht.

§ 4. Die Abwanderung von Volksdeutschen ist freiwillig.

Jasno je, da gre samo za Nemce. Zato se noben Slovenec ne bo izselil in se ne sme izseliti iz Kanalske doline. Noben Slovenec naj ne podpiše nobene izjave, nobenega formularja, ker ta pogodba Slovencev ne zadeva. Brezvestni agitatorji nagovarjajo in hujskajo tudi Slovence, naj se izselijo. Vasi Lipaljavas, Ukve, Ovčjavas, Žabnice naj ostanejo, ker so slovenske vasi, v celoti na svojem domu.

Italijanski komisarji pravijo ljudem, da naj mirno ostanejo in to je edino pravilno.

Iz Kanalske doline mora zginiti vsaka protidržavna propaganda; ljudje naj bodo tam lojalni državljani in naj se otresejo brezvestnih hujskačev, ki so prinesli že dosti nesreče ljudstvu; Italija jih bo pustila na njihovih domovih.

Zdaj je v Nemčiji vojna; ni čas zdaj za take stvari kot kratko in malo zapustiti dom in iti na slepo v tujino. Pogodba pravi, da bo za „Volksdeutsche“ kolikor mogoče skupno bivališče predvideno. Kje: na Poljskem? na Češkem? Pa kdo razen Boga ve, kako bo vojna izpadla? Kaj pa, če bodo izseljenci še enkrat pregnani? Nazaj nikoli več ne bodo mogli. Zakaj? Tisti, ki se zdaj javijo za Nemčijo, bodo po 31. decembru 1939 za Italijo tuji državljani. S tem so svoj dom za večno izgubili.

Žabnica, Ovčjavas, Lipaljavas, Ukve naj se nikdar in za nobeno ceno ne ločijo od Višarske Matere božje, čije varuhi so bili skoraj 600 let.

Notranji pregled

Voditelj dr. Korošec in dr. Kulovec imenovana senatorjem

Po ustavi mora en del senata biti voljen, drugi pa imenovan od kralja, oziroma od kraljevih namestnikov. Kraljevi namestniki so dne 16. novembra že imenovali 37 mož v novi senat, ki je tako izpopolnjen v svoji celoti. Od Slovencev sta bila imenovana v senat naš voditelj dr. Korošec in dr. Kulovec. Tudi dr. Maček je bil imenovan. Dragiša Cvetkovič ter skoro vsi ministri in voditelji vladnih strank.

Pravice senata

Ko je zdaj senat izbran, se vsakdo sprašuje, kaj pa zdaj. Po ustavi je določeno, da senat ne more sam od sebe delovati, ker je vezan na delo narodne skupščine. Te pa še ni, ker je bila razpuščena, nova pa tudi še ni izvoljena, ker niti novi volivni zakon še ni sprejet. Zato smo te dni brali v listih, da je čisto mogoče, da bo vlada izdala kako odločbo, da more v najnujnih slučajih tudi senat sam zborovati, če bi namreč tako nanese potreba. Vsekakor, pravijo listi, ima vlada možnost to narediti.

Način poslanskih volitev

Rekli smo, da niti volivni zakon za volitve poslancev še ni izdan, dasi se že mesece dolgo govori o novih volitvah. Volivni zakon se šele pripravlja v pravosodnem ministrstvu. Kakor trde tisti, ki so poučeni, je v novem načrtu, ki se pripravlja, še marsikaj nejasnega in nerešenega. Tako še ni jasno, kako bodo volitve, ali po državnih listah ali po okrožjih ali pa bo

Duhovno berilo

Ljudje našega časa so k blodjam preteklega časa dodali še nove zmote in jih dognali tako do skrajnosti, da iz tega ne more priti drugega kot popolno razdejanje. Povsem gotovo pa je, da je prvi in najgloblji vzrok vsega gorja, ki stiska današnjo družbo, v tem, da se tako v zasebnem kot družabnem življenju in v mednarodnih odnosih taji in zametuje neko splošno merilo npravnosti in poštenosti, da se zametuje in pozablja naravni zakon, ki ves temelji v Bogu, vsemogočnemu stvarniku vsega in Očetu vseh, vrhovnem in neodvisnem zakonodavcu, modrem in pravičnem sodniku, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Kadar pa Boga ni več, se zamajajo vsi temelji npravnosti, utihne ali vsaj polagoma oslabi tudi glas naravnega zakona, ki celo nekulturne narode uči, kaj je dobro in kaj je zlo, kaj je dovoljeno, kaj ne in jim vzdržuje zavest, da bo o dobrih in zlih delih treba dati odgovor pred vrhovnim Sodnikom.

Veste pa, da se je zametavanje temeljnih osnov npravnosti v Evropi začelo z odpadom od istega Kristusovega nauka, ki ga varuje in uči prestol svetega Petra. Evropa je v preteklih dobah rasla v tem nauku, ki ji je dajal duhovno strjenost, in je dosegla tudi tak svetni napredek, da je v marsičem postala učiteljica drugim narodom in drugim delom zemlje. Ko pa se je potem v svojo največjo nesrečo ločila od nezmotljivega učeništva Cerkve, so mnogi od nas ločeni bratje šli tako daleč, da so zavrgli celo osrednjo versko resnico krščanstva, božanstvo Kristusovo in tako pospešili duhovno razkrajanje Evrope.

Ko so Kristusa križali, „se je stemnilo in je bila tema po vsej zemlji“ (Mt. 27, 45), pripoveduje evangelist: strašno znamenje tega, kar se je zgodilo v duhovnem oziru in se še dogaja povsod, kjer je slepa in ošabna nevera izključila Kristusa iz življenja; z vero v Kristusa je padla tudi vera v Boga. Posledica tega je, da se npravne vrednote, po katerih se je prej sodilo javno in zasebno življenje, takorekoč opuste. (Prihodnjic dalje)

oboje mogoče. Tako je resnično te dni mnogo govoričenja o volitvah, stranke se pripravljajo na volitve za žive in mrtve, volivnega zakona pa še ni.

Gibanje strank

Med strankami, ki se najbolj goreče pripravljajo na volitve, naj omenimo najprej socialiste, ki so že izvolili odbor svoje stranke ter izvolili za svojega vodjo znanega dr. Topaloviča iz Belgrada. Na novo se na Slovenskem ustanavlja nekaka kmečko delavska stranka, v kateri se zbirajo po večini skrajni levičarji, ki pa se je šla ustanavljati v Zagreb v Mačkovo naročje, češ, da ji v Ljubljani to ni bilo mogoče.

Mednarodna cesta odprta prometu

23. novembra je minister dr. Krek ob navzočnosti kraljevega zastopnika in odličnikov izročil novo mednarodno cesto v dolžini 250 km prometu. Cesta gre od ogerske meje do Belgrada skozi bogato Bačko in Srem. Zgraditi pa jo moramo še od Belgrada preko Niša do Caribroda. Cesta bo vodila v Carigrad.

Poročajo

Stari log. Zadnji čas smo tudi mi tihi in ponižni Slovenci prišli do upoštevanja. Glas o preselitvi tukajšnjih Nemcev v Nemčijo je namreč mnogim prikladal v spomin stariše in prednike, katerih krstni listi še ležijo v zaprašenih predalih. Kaj zanimivo je, ko ta ali oni privleče papirje na dan, češ pa bom le dokazal, da sem slovenske krvi in hočem ostati v Sloveniji, pa za nobeno ceno ne grem v neznano daljno tujino. O tem se vrtijo vsi pogovori naših kočevskih vaščanov. Doslej smo bili mi vedno bindiš in kroinar, to je nekaj takega, kar je veliko manj kot pa Nemeč, no zdaj pa mnogi od njih hočejo biti bindiš in kroinar. Je pa res, da čez sedem let vse prav pride!

Loški potok. Dragi „Kočevski Slovenec“ še o nas povej kaj našim bratom v Sloveniji, ko je za nas hudo, ko v taki draginji kot je

sedaj v naših krajih, niti onega zaslužka nimamo, ki nas je vzdrževal cela stoletja. Hrvaške šume so nam letos odrekle. Ugiblujemo, kaj bi bilo temu vzrok, pa ne moremo do pravega razloga. Nekateri trdijo, da je vzrok nova politična uprava Hrvaške, ki daje v prvi vrsti zaslužek hrvaškim delavskim organizacijam, slovenske pa odriva. Naj se merodajni ljudje nas spomnijo in oskrbe delo in zaslužek kje drugje, če ne bo joj v letošnji zimi.

Mozelj. Prvi nastop našega igralnega osebja v Prosvetnem domu se je dobro obnesel. Pod vodstvom g. Pirnata se je na novem, lepo okrašenem odru prikazala igra „Blage duše“ in za nameček so naši malčki pokazali „Strahove“. Obe igri sta želi pohvalo. Četudi je bilo skrajno slabo vreme, je bila udeležba prav zadovoljiva. Zelo smo bili veseli, ko je pridrvel avto z našimi prijatelji od prosvetnega društva v Kočevju. Koliko poguma nam je ta dejanski dokaz pomoči vtilil za nadaljno delo! Prišli so vsi Slovenci brez razlike iz Mozlja in okolice. Taka prilika nas združi v lepo število kočevskih Slovencev.

Kočevska reka. Čim bolj se potrjuje vest o preselitvi naših Nemcev v Nemčijo, tem bolj se kaže koliko je bilo pri nas zadnji čas izumetničnega nemštva. Tudi pozdravi, ki so bili za našo državo žaljivi, so izginili, nekrščanski križi se ne prikazujejo več po ploteh, deskah, tramih, hišah in drevesih kot prej in ko sem šel v Kočevje, sem slišal toliko slovenskih pozdravov, da še nikoli tega nisem doživel, četudi sem že 25 let tu. Zelo nas veseli tukajšnje Slovence, da mnogi naši sosedje samo živahno dokazujejo svoj prihod iz Ribnice, Sodražice, Dobrepolj, Prezida, Žužemberka, torej slovenski izvor. Tako je prav, da se obdrži svoj jezik in svoj narod, pa ne le v sili, marveč tudi takrat, če je treba kaj trpeti za svoj narod.

Sodražica. 20. t. m. se je poročil g. Franc Košir, gostilničar pri Kržetu, ki je vedno zavezen in požrtvovalen delavec v našem prosvetnem in pevskem društvu. Bilo srečno!

Dolenja vas. Tik pred dvigom cene koruzi je naše županstvo razdelilo 60.000 kg koruze po znižani ceni. Nad 130.000 din so občani dali za živila dobavljena potom županstva, česar druga leta ni bilo potreba. Vse to so napravile povodnji in toča. Ko kmet kupuje živila, potem šele zna ceniti dobro letino svojega polja. Koliko so si ljudje živil nabavili pri trgovcih, se ne da dognati; če bi se to vedelo, bilo bi jasno, koliko so ljudje vsled slabe letine moral dati za živila.

Ponikve. V nedeljo 19. t. m. smo imeli izredno lepo slovesnost, ko je g. župnik in duhovni svetnik Mrkun slovesno blagoslovil novo zgrajeno kapelo tik ob Zdravstvenem domu. V kapeli je kot glavna slika: Mati božja, zdravje bolnikov in je posvečena predvsem bolnikom, saj je pri nas sedež Bratovščine za pomoč bolnikom, čigar glasilo je list Samarijan. Kapela je zelo okusno zidana v lepem slogu in je bila za blagoslovitev prav izredno okrašena. V notranjosti ima lep kor za čč. sestre sv. Križa, ki oskrbujejo Zavod sv. Terezike in Zdravstveni dom. Udeležba domačinov in okoličanov je bila prav obilna, saj so domačini z delom in materialom prispevali k zgradbi kapele in se bo zanje opravljala nedeljska in prazniška služba božja. Zamisel in izpeljava kapele je delo župnika g. Mrkuna, ki je s svojimi ustanovami tako obogatil in dvignil našo vas! Vse priznanje in zahvala!

Kaj pa to?

V Jelendolu je bil odpuščen iz službe Gozdne uprave kneza Auersperga obratovodja parne žage, kot smo že poročali, g. Franc Šteblaj, ki je 14 let zvesto služil isti firmi. Delavstvo je s spomenico zaprosilo g. kneza naj obdrži g. Šteblaja, toda ostalo je brez odgovora. Čuje pa se, da je vzrok odpusta nastop g. Šteblaja, ko je v gostilni v Grčaricah proti dvema preobestnima Nemcema iz Grčaric moško branil čast naše države Jugoslavije, kar je dolžnost vsakega Slovence. Zadevo so vzele v razčiščenje politična in sodna oblast. Pričakujemo, da smo Slovenci v Jugoslaviji vsaj toliko močni, da plačilo za zvestobo državi ni: na cesto pahnuti v brezposelnost družino v zimi, kar okuša g. Šteblaj po volji Nemca!

Lovska sreča!

G. Ferdinand Činkel iz Kočevja je ustrelil pri Starem bregu jelena, ki je tehtal 220 kg, pač lep lovski plen. Rogovje jelena je pa tako

lepo, da si ga velja ogledati, saj spretni lovec ga častokrtno rad pokaže, ker jelenovo rogovje je seveda posebna čast in lovska odlika!

Prezgodnji jutranji vlak

Večkrat smo že pisali o prezgodnjem jutranjem vlakcu. Pri merodajni železniški upravi smo dobili sledeče pojasnilo: Svoječasno so občine vložile prošnjo za zgodnji jutranji vlak. Med drugim sta podpisali to prošnjo tudi občini Kočevje in Kočevje okolica. Med razlogi za jutranji vlak iz Kočevja so bili naštet: delavci iz Dobropolj in Čušperga, ki morajo biti ob 7. uri v Ljubljani in branjevke iz Dobropolj in okolice Grosuplja, ki želijo biti zgodaj na trgu. Za jutranji vlak iz Ljubljane v Kočevje se je pa navajalo dijake, ki iz Ribnice obiskujejo gimnazijo v Kočeju in učence ki hodijo dnevno iz Velikih Lašč v Ribnico v meščansko šolo in dijaki za gimnazijo in druge šole v Kočevju! To so bili glavni razlogi. Prošnjo so podpisale tudi občina Ribnica in Sodražica. Sedaj je pa težko spremeniti vozni red, ker oni razlogi še obstajajo. Vendar pa je le treba upoštevati, da bo sedaj v mrzli zimi vlak, ki odhaja iz Kočevja ob 4. zjutraj še težje uporabljati za vse kraje, ki leže ob progi kaj šele za oddaljene vasi! Naj ukrene železniška uprava tako, da bo jutranji vlak iz Ljubljane v Kočevje ostal kot sedaj, vlak pa ki odhaja iz Kočevja naj se nastavi ob 6. uri zjutraj!

Zunanji pregled

Italija in Španija

za belgijsko in nizozemsko nevtralnost

Po izjalovljenju mirovne pobude Belgije in Nizozemske je na zahodu diplomacija spet zadrževala. Novost je samo to, da sta Italija in Španija skupno obvestili nemško vlado, da smatra kot svoj lastni interes, da ostaneta belgijska in nizozemska nevtralnost neokrnjena tudi kar se tiče njunega državnega ozemlja. Razširila se je tudi govorica, da se nizozemska kraljica sedaj trudi, da bi skupno s skandinavskimi vladarji napravila nov mirovni poskus. Podrobnosti pa še niso znane.

Finci se Rusom niso vdali

Tem bolj živahno pa je bilo na evropskem vzhodu. Na severnem delu evropskega vzhoda so se pogajanja med Finsko in Sovjetsko Rusijo podrla. Finci se niso vdali in je sedaj že pričela sovjetska gonja proti njim. Sovjeti (180 milijonov) hočejo malo Finsko (4 milijone) prisiliti na kolena s tem, da bo mala imeti svojo armado mobilizirano, kar bo malo deželico hitro spravilo v gospodarske težave. Ko bo dovolj mehka, se bo vdala. Tako računajo v Moskvi. V zgodovini pa so male države že mnogokrat prekrizale načrte mogočnih.

Rusija - Italija - interesi na Balkanu

Na jugovzhodu Evrope je vse zanimanje osredotočeno okrog Balkana. Opazovalci imajo vtis, kako da od vseh strani derejo tudi vplivi na Balkan. Oba tabora bi ga rada imela zase. Za to izkoriščata medsebojne prepire balkanskih držav, ki se ne morejo in ne morejo sporazumeti, da bi postale ena složna celina, ki bi se lahko upirala tujim vplivom in ostala strogo in nepristransko nevtralna. Največji napor na Balkanu pa velja odgonu Sovjetske Rusije, ki si prizadeva, da bi si v Bolgariji priborila stalno postojanko, odkoder bi potem intrigirala na vse strani, proti Romuniji na severu, proti Turčiji in proti Grčiji na jugu ter še dalje po Balkanu. Italija se je zadnje tedne poleg Jugoslavije, najbolj trudila, da bi balkanske države med seboj spravila, čeprav bi nekatere to stalo majhne žrtve, same da bi preprečila, da se v razpokline ne zaje Sovjetska Rusija, ki je v mislih Italije največji nasprotnik, ki se je pojavil na tem prostoru. Italijanski ministrski predsednik je pretekli četrtek tudi javno povedal, da Italija ni nevtralna, ampak da čaka s puško v rokah pripravljena, da brani svoje življenjske koristi. Italijanski tisk pa je jasno povedal, kaj se skriva za temi zagonetnimi Mussolinijevimi besedami. Italijanski tisk je dejal, „da Italija niti minute ne bo čakala, če bi se pokazalo, da hoče Sovjetska Rusija napraviti le en sam korak čez Karpate v Podonavje (na Madžarsko) ali na Balkan (v Bolgarijo) ali v Turčijo!“

Italijansko opozorilo balkanskim državam

Italijansko opozorilo je torej veljalo vsem balkanskim državam, naj doprinesejo potrebne medsebojne žrtve, da se bodo med seboj složile in spoprijateljile in potem složno odbile sovjetske poskuse prodiranja v Srednjo Evropo in na Balkan. Če pa bi se izkazalo, da Balkan tega ne zmore, bi mogla nastopiti Italija v obrambi svojih ciljev. Pogajanja med balkanskimi državami so v polnem teku in zaenkrat ni izgleda, da bi se uspešno končala v smislu kot želi to Italija, kot želita Anglija in Francija in kot želijo tudi vse balkanske države same.

Na zahodu in na vzhodu se napovedujejo torej večji dogodki.

Nemška letala mečejo plavajoče mine okrog Anglije — Nemci obžalujejo, da so tudi nevtralcu oškodovani

Iz dosedanjih poročil izhaja, da je Nemčija odkrila svoje „novo orožje proti Angliji“, o katerem je govoril nemški državni kancler v svojem zadnjem govoru v nemškem državnem zboru. So to delno magnetične mine, ki ležijo na dnu morja in eksplodirajo, kakor hitro pride nad nje železna ladja, delno pa plavajoče mine, ki jih mečejo letala na morje. Te mine sedajo v morje s pomočjo padal. Številne potopitve ladij v zadnjih dneh so delo teh min, ki jih je nemško letalstvo natrosilo po Severnem morju, kakor danes priznavajo nemški listi sami.

Nemška napoved: Anglijo bomo obkolili z minami

Anglija in Francija napovedali poostreitev blokade

Poostreitev angleško-francoske blokade se bo izvršila po sledečih načelih:

1. Obe mornarici bosta najstrožje pazili, da nevtralne ladje ne bodo ne dovažale v Nemčijo in ne izvažale iz Nemčije nobenega blaga, ne posredno, a tudi ne neposredno skozi nevtralna ozemlja iz nevtralnih pristanišč.

2. Zavezniki veslali bosta po nevtralnih državah kupili vse, kar bosta dobili na tamonjnih trgih, tako da Nemčija ne bo našla nobenega blaga.

3. Zavezniki se bodo z nevtralnimi državami pogajali, da ne bodo v ničemer zvišale dosedanje količine svojih trgovinskih zvez z Nemčijo. To bo odgovor zaveznikov na novo nemško pomorsko vojno z minami.

Na Poznanjskem in Pomorjanskem mislijo naseliti 8 milijonov Nemcev - Judovska naselbina pa bo imela 200 kv. km.

„Poljska država“

Generalni guverner tistega dela Poljske, ki ni bil neposredno priključen k nemški državi, je postal minister dr. Frank. Svojo upravo je nastanil v Krakovu. Kakšne namene ima z ozemljem, ki ga upravlja, ni bilo objavljeno. Verjetno misli tamkaj organizirati neke vrste poljsko državo z 12 milijoni prebivalcev, v kateri bi imeli Judje (okrog tri milijone) neko posebno državno ogrado, ki bi ne bila nepristopna za druge narodnosti. Krakov bi ostal prestolnica te nove tvorbe. Lublin bi postal prestolnica judovske ograde. Dr. Frank ni povedal, kaj namerava storiti s Poljaki, ki so že bežali. Dr. Frank je mnenja, da Nemčija na življenjskem prostoru, ki si ga je na Poljskem osvojila, lahko naseli vsaj osem milijonov Nemcev, in je potemtakem jasno, da nudi to ozemlje Nemčiji mnogo večje možnosti za kolonizacijo, kakor pa vse kolonije, ki jih je imela pred svetovno vojno.

Monakovski atentator aretiran

Oblasti so aretirale nekega Georga Elserja, ki je pod bremenom dokazov končno priznal da je postavil peklenski stroj v znano monakovsko pivnico in ga navil tako, da je moral eksplodirati 144 ur pozneje. Po uradnem poročilu je bil Elser le orodje znanega Oto Strasserja, voditelja „črne fronte“, to je tajne protihitlerjevske organizacije v Nemčiji. Oto Strasser je pobegnil v Paris. On je bil pa v službi angleške tajne službe „Intelligence Service“, tako da je soudeležba angleške tajne službe pri monakovskem atentatu po mnenju nemške policije dokazana.

Razglednik

Letošnja žetev tobaka. Po cenitvi strokovnjakov državnih monopolov bomo letos pridelali okoli 18,5 milijona kilogramov tobaka proti 15,5 milijona lani. Preizvodnja bo torej letos približno 20 odst. večja. Odkupno ceno za tobak je monopolska uprava povečala za približno 30 odst., da bo znašala povprečna odkupna cena namesto 15 okoli 20 din za kg. Sadilci tobaka bodo na ta način prejeli letos okoli 350 do 400 milijonov din.

V „modri dvorani“ pletejo. „Modra dvorana“ je največja slavnostna dvorana angleškega kraljevskega gradu Buckingham. V tej dvorani so velike, uradne dvorne ceremonije, so slavnosti, plesi in sprejemi inozemskih državnih poglavarjev. Za sprejeme ministrov ali poslaničnikov in za neuradne slavnosti ne uporabljajo te dvorane. „Modra dvorana“ je določena za veliko „gala“, in ker je že več rodov kraljevske hiše takih, da jim je razkošje prejšnjih stoletij tuje, se le malokdaj odpro široka vrata te velike dvorane.

Kakor se je v Angliji v tej vojni zmedli vse spremenilo, se je tudi žarkost „modre dvorane“ spremenila. Zdaj se vrata „modre dvorane“ vsak dan odpro. Na parketnih tleh, ki so vanje vdeleni grbi Anglije, Irske, Škotske in Walesa, stoji zdaj dolga vrsta miz; to so navadne tvorniške in pisarniške mize in stoli krog njih so navadni usnjati stoli iz kakih predsob v gradu. Na teh stolih pa sedijo gospe in pletejo. Pletejo dan na dan od jutra do večera nogavice, rokavice, jopice in pahovke za vojake.

Skromno pa gosposko oblečena ljubezniva gospa na prvem mestu ene teh miz, ki sedi in plete, pa je angleška kraljica Elizabeta sama. Ona prav tako marljivo plete kakor druge gospe, vse po vrsti: nogavice, rokavice, jopice, pahovke... Gospe, ki sedijo prav blizu nje, pa so: lady Hyde, Gladding, nečakinja častnika buckinghamske grajske straže: mrs. Mac Elvey, žena šoferja in mrs. Fischer, žena poštnega uradnika, in slične...

6000 brezposelnih v Zagrebu. Pri zagrebški borzi dela je prijavljenih nič manj kakor 6000 oseb, ki iščejo dela. Tako visoke številke brezposelnih zagrebška borza dela že dolgo ni zabeležila.

Goljufi zakopali tuji denar. Pred nekaj dnevi je v Zagrebu postal žrtev goljufov trgovec Papa, ki je prišel v Zagreb iz pokrajine. Lopovi so mu na goljufov način izmamili vložno knjižico Prve hrvatske štedionice glasečo se na 450.000 din. Policija je ugotovila, da je bila vložna knjižica prodana in je uvedla obsežno preiskavo. V četrtek je policija aretirala goljufe in našla pri njih velik del denarja, ki so ga deloma zakopali v zemljo.

Smrt hrvatskega kmeta pod vlakom. V Gornjem Stenjevcu, nedaleč od postaje samoborske železnice, se je preteklo sredo zvečer smrtno ponesrečil 29 letni kmet Janko Sambol, doma pri Stenjevcu. Sambol je peljal na enovprežnem vozu zelje. Hotel je peljati čez železniško progo in opazil, kakor pripovedujejo očitvidci, vlak, ki se je bližal. Sambol je mislil, da bo vlak prehitel, pa se je motil. Zgrabila ga je lokomotiva in ga odbila v jarek. Sambol je bil takoj mrtev.

Vina

za vse prilike dobite po konkurenčni ceni najlažje v
Centralni vinarni d. d., Ljubljana
Frankopanska ulica št. 11

Zveza lesnih domačih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.
Cene zmerne in solidne.